

Teknoloji Bağımlılığı ve Aile İçi İletişim İlişkisi Üzerine Teorik ve Uygulamalı Bir Çalışma

A Theoretical and Applied Study on Technology Addiction and Family Communication Relation

Tutku ARDIÇ¹, Özgür SELVİ²

¹Yüksek Lisans Öğrencisi

• tutkudokuyucu@hotmail.com • ORCID > 0000-0002-6024-1493

²Kırıkkale Üniversitesi, Görsel, İşitsel Teknikler ve Medya Yapımcılığı Bölümü, Kırıkkale

• ozgurselvi@hotmail.com • ORCID > 0000-0002-0101-7643

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Types: Tez Özeti / Thesis Summary

Geliş Tarihi / Received: 25 Ekim / October 2022

Kabul Tarihi / Accepted: 17 Kasım / November 2022

Yıl / Year: 2022 | **Cilt – Volume:** 7 | **Sayı – Issue:** 2 | **Sayfa / Pages:** 241-254

Atıf/Cite as: Ardiç, T. ve Selvi, Ö. "Teknoloji Bağımlılığı ve Aile İçi İletişim İlişkisi Üzerine Teorik ve Uygulamalı Bir Çalışma"
Middle Black Sea Journal of Communication Studies 7(2), November 2022: 241-254.

Sorumlu Yazar / Corresponding Author: Tutku ARDIÇ

TEKNOLOJİ BAĞIMLILIĞI VE AİLE İÇİ İLETİŞİM İLİŞKİSİ ÜZERİNE TEORİK VE UYGULAMALI BİR ÇALIŞMA

ÖZ:

Günümüzde artan teknolojik faaliyetler insanları özellikle de gençleri oldukça etkilemektedir. Teknolojinin artması ve seçeneklerin çoğalmasıyla teknoloji bağımlılığı artık davranışsal bağımlılıkların içinde oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Bu davranışların bağımlılığa dönüşmemesi için toplumun ve özellikle ailelerin rolü oldukça önemlidir. Çevrimdışı faaliyetlerin arttırılması ve yüz yüze iletişimin geliştirilmesi gerekmektedir. İyi bir aile içi iletişim teknoloji bağımlılığında azalmayı beraberinde getirebilmektedir.

Çalışma iki bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın ilk bölümünde teknoloji bağımlılığı ve aile içi iletişim kavramları ayrıntılı şekilde incelenmiştir. İkinci bölümde ise, teknoloji bağımlılığı ölçeği ve aile içi iletişim ölçeğine ait hipotezlerin sınanması ve analizlerin yorumlanmasına yer verilmiştir. Bu amaçla Kırıkkale Üniversitesi Meslek Yüksekokulu'nda 436 öğrenciye online(çevrimiçi) anket çalışması yapılmıştır. Anketlerin analizinde korelasyon ve basit doğrusal regresyon analizinden yararlanılmıştır. Elde edilen veriler sonucunda teknoloji bağımlılığı ve aile içi iletişim arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Teknoloji Bağımlılığı, Aile İçi İletişim, Üniversite Öğrencileri.

A THEORETICAL AND APPLIED STUDY ON TECHNOLOGY ADDICTION AND FAMILY COMMUNICATION RELATION

ABSTRACT

Today, increasing technological activities affect people, especially young people. With the increase in technology and the proliferation of options, technology addiction now occupies a very important place among behavioral addictions. The role of society, and especially families, is very important to not to let these behaviors turn into addiction. Offline activities need to be increased and face-to-face communication needs to be improved. A good family communication can bring about a decrease in technology addiction.

The study consists of two parts. In the first part of the study, the concepts of technology addiction and family communication will be examined in detail. In the second part, the testing of the hypotheses of the technology addiction scale

and the family communication scale and the interpretation of the analyzes will be given. For this purpose, an online survey was conducted with 436 students at Kırıkkale University Vocational School. Correlation and simple linear regression analysis were used in the analysis of the questionnaires. As a result of the data obtained, a significant relationship was found between technology addiction and family communication.

Keywords: *Technology Addiction, Family Communication, University Students.*

GİRİŞ

Teknolojinin ilerlemesi ve bilgisayarların kullanılmaya başlanmasıyla yaşamı farklı boyutlara taşınmıştır. 2008 yılında ilk akıllı telefonun satışa çıkmasıyla internet ağlarının kullanılması daha da kolay hale gelmiştir. Bilgiye her an, kolay, çabuk ve zahmetsiz ulaşabilme insanoğlunun hayal edebileceği en üst noktada yerini almıştır. Fakat bu kadar hızlı ilerleyiş beraberinde farklı sorunları da yanında getirmiştir.

Sosyal ağlar, çevrimiçi oyunlar, anlık mesajlaşma uygulamaları ve birçok web sitesi insanları kendine bağımlı hale getirmiştir. Özellikle dijital yerliler olarak tanımlanan teknolojinin içine doğan kesim için oldukça tehlikeli bir hal almıştır.

Gençlerin her türlü bağımlılıkla mücadelede ailenin etkisi oldukça önemlidir. Toplumumuzda aile kurumu büyük bir önem taşımaktadır. Bulduğumuz kültürde aile kutsal ve değerlidir. Toplumun en küçük birimi olarak tanımladığımız aile kavramı aslında dikkat edilmesi ve önem verilmesi gereken ilk sırada yer almaktadır. Bu sebeple ailenin, kişisel ve toplumsal olarak bağımlılığa etkisi yadsınamaz durumdadır.

1. TEKNOLOJİ BAĞIMLILIĞI KAVRAMI

Bağımlılık kavramı tanım olarak, bir insanın, bütün zararlı neticelerine rağmen, o anki kullanımında elde ettiği ödüllere kapılıp, aynı davranışları tekrar tekrar yapması veya madde ya da maddeleri tekrar tekrar kullanmasıdır (Newport, 2019: 31). Bağımlılık, tahmin edilebileceği gibi, maddelerle sınırlı değildir. İnsanlar düzenli olarak iş, performans, hijyen, sorumluluk, mahremiyet, kendini beğenmişlik ve kişisel görünümün yanı sıra beğenilme, başkalarına yardım etme ve neredeyse sonsuz sayıda başka davranışlar listesine takıntılı hale gelmektedir. Bağımlılığın temel olarak iki türünden bahsedilebilmektedir. İlki madde bağımlılığı, diğeri ise davranışsal bağımlılıktır. Madde bağımlılığı alkol, eroin, esrar gibi kullanıldığında fiziksel, biyolojik ve zihinsel olarak kişiye zarar veren bağımlılık türüdür. Davra-

nışsal bağımlılık ise bir davranışın belirli bir süre sürdürülmesi sonucunda kişinin psikolojik, toplumsal ve bedensel dengesinin kaybetmesi ve bulunduğu çevreden kopması durumudur (Uslu, 2021: 354).

Teknolojinin gelişmesiyle tablet, telefon, çevrimiçi oyun, sosyal medya gibi mecraların kullanımı yaygınlaşmış ve yeni bir kavram olarak internet bağımlılığı ortaya çıkmıştır. Teknoloji bağımlılığı, internet üzerindeki kontrol eksikliğini ifade etmektedir. Teknoloji bağımlılığı konusunda çeşitli farklı bakış açıları ve tartışmalar bulunmaktadır. Bazı çalışmalar bunu bir zihinsel bozukluk olarak görmektedir, diğer bir kesim ise bunun bir kişisel seçim olduğunu düşünmektedir (Alrobai vd., 2014: 112). Fakat her geçen gün bağımlılık olarak görülmesi yönünde oluşan görüşler artmaktadır. Cemiloğlu'na göre (2020: 8), bağımlılık yapan teknoloji halk sağlığı sorunu oluşturmaktadır ve etik açıdan önemli etkileri bulunmaktadır.

Teknolojinin birçok farklı boyutta bağımlılık yaptığı düşünülmektedir. Günümüzde en önemlileri sosyal ağ bağımlılığı, anlık mesajlaşma bağımlılığı, çevrimiçi oyun oynama bağımlılığı ve web siteleri kullanma bağımlılığı olarak sıralanabilmektedir.

1.1. Teknoloji Bağımlılığı Boyutları

Sosyal Ağ Bağımlılığı

Sosyal Medya, web 2.0'ın ideolojik ve teknolojik temelleri üzerine inşa edilen ve kullanıcı tarafından oluşturulan içeriğin oluşturulmasına ve değiş tokuşuna izin veren internet tabanlı bir uygulamadır (Kaplan ve Haenlein, 2010: 60). Sosyal medya; iletişim, öğrenme ve işbirliği için giderek daha fazla kullanılmaktadır ve küçük bir azınlık için potansiyel bir sorunlu, zorlayıcı ve / veya bağımlılık yapıcı bir alışkanlık haline gelmektedir. Günümüzde sosyal ağlar, ille de ne yaptığımız değil, kim olduğumuza atıfta bulunmaktadır. Sosyal ağların yükselişine paralel olarak, bu ağların kötüye kullanımı, çeşitli yön ve değişkenler için farklı zararlı etkilerine işaret eden araştırmalar bulunmaktadır. Bunlar; uyku sorunları, akademik başarısızlıklar, sosyal izolasyon, karar verme sorunları, belirli eylemlerin ihmal edilmesi, kaygı, zorbalık ve siber zorbalık gibi şiddet içeren davranışlar, düşük ruh hali, düşük özgüven, konsantre olmakta zorlanma gibi sıralanabilmektedir (Valencia-Ortiz vd., 2021: 142).

Anlık Mesajlaşma Bağımlılığı

Anlık mesajlaşma, internet üzerinden iki veya daha fazla kişi arasında eşzamanlı metin iletişimini sağlayan bir bilgisayar uygulamasıdır (Huang ve Leung, 2010: 677). Whatsapp gibi internet tabanlı mobil metin mesajı uygulamalarının pi-

yasaya sürülmesi, tüketicilerin bir şebeke operatörünün kısa mesaj hizmeti (SMS) ücretleri için ödeme yapmak zorunda kalmadan akıllı telefonlarını kullanarak sosyalleşmelerine ve daha uzun süre bağlı kalmalarına olanak sağlamaktadır (Sultan, 2014: 1). Bireylerin çoğunluğu için Mobil Anlık Mesajlaşma (MIM), anlık iletişimde büyük fayda sağlamaktadır. Artan iletişimsel erişimin önemli faydalarına rağmen, MIM'in aşırı kullanılması durumunda teknoloji kullanıcıları için genellikle potansiyel olarak zararlı olduğu kabul edilmektedir (Wang vd., 2021). Fazla kullanılan anlık mesajlaşma uygulamaları bireyleri günlük yaşamlarında yapacakları işlerden alıkoyabilmektedir. Ayrıca diğer teknolojilerle karşılaştırıldığında, mobil anlık mesajlaşmanın kullanıcılar arasında anlık bağlantı ve gerçek zamanlı konuşmayı desteklediği için daha fazla bağımlılık yaptığı düşünülmektedir. MIM'i aşırı derecede kullanan kullanıcıların sosyal baskıya ve iş yaşamında rahatsızlıklarına maruz kaldıklarını da belirtmişlerdir. Ayrıca, aşırı MIM kullanımı stres, uykusuzluk, zayıf prefrontal işlevsellik gibi fiziksel ve zihinsel sorunlar gibi ciddi sorunlara neden olabilmektedir (Wang vd., 2021). Bu nedenle anlık mesajlaşma uygulamaları telefonun icadından sonra en işlevsel görülen haberleşme yöntemi olarak görülse de bağımlılık oluşturma ihtimali en yüksek uygulamalar arasında yerini almaktadır.

Çevrimiçi Oyun Bağımlılığı

Çevrimiçi oyun bağımlılığı, internet bağımlılığının bir alt türüdür ve çevrimiçi oyunların fazla oynanması sonucu ortaya çıkan duruma denilmektedir (Kwon, Chung ve Lee, 2011: 113). Oyun bağımlısı insanlar birçok sorunla karşı karşıya kalmaktadır. Bu şekilde çevrimiçi oyunlara bağımlı olan insanlar, diğer insanların yapmak istediği şeyleri yapmak istemezler. Günlük işlerinde, okul hayatında sorunlarla karşılaşmakta, arkadaşları ve aileleri ile vakit geçirmek istememektedirler ve oyunda kaybettiklerinde kolayca ruh halleri değişmektedir. Oyunda çok fazla zaman geçirmek için mobil veya bilgisayar başında uzun saatler geçirmektedirler (Rahman, Khushbu ve Masum, 2021: 3). Çevrimiçi oyun bağımlıları, oyun oynayarak, birlikte oynayacak arkadaşlarının olması, belirli oyunları kazandıklarında övgüler almak ve özellikle de başkaları arasında kazanan olmaktan keyif almak gibi gerçek dünyada gerçekten arzu ettikleri şeyleri deneyimleyebileceklerine inanmaktadır (Situmorang, 2021: 18).

İnternet oyunları oynamak için harcanan aşırı zaman, kişilerde önemli fiziksel ve psikosozyal işlev bozuklukları ve özdenetim eksikliği gibi ciddi sağlık sorunlarına yol açabilmektedir (Jeong vd., 2020:182). Çevrimiçi oyun bağımlısı kendini yalnız hissedenden ve gerçek dünyadan kopuk olan kişilerdir. Çevrimiçi oyun bağımlılığı davranışsal bağımlılıklar arasından en ciddi kabul edildiği için Amerikan Psikiyatri Birliği, İnternet oyun bozukluğunu "daha fazla çalışma gerektiren bir durum" olarak dahil etmiştir. DSM-5' de, çevrimiçi oyun oynamayla ilgili potansiyel tehli-

kelere işaret etmiştir (Lee vd., 2020: 34). Bu yüzden çevrimiçi oyun bağımlılığı teknoloji bağımlılığı türlerinden en tehlikelisi ve önemlisi olarak kabul edilmektedir.

Web Siteleri Bağımlılığı

Bir “web sitesi”, verileri fiziksel olarak bir sunucuda veya ana bilgisayarda bulunan, tek bir coğrafi konumda veya aynı anda birden fazla yerde depolanan ve genellikle estetik olarak birleştirilmiş bir web sayfaları topluluğu olarak tanımlanabilmektedir (Schünzel ve Traue, 2022: 1295). Yeni nesil bilgisayar aracılı iletişim sistemleri daha çok katılımcı odaklı web sitelerini içermektedir. Web 2.0, veya sosyal web siteleri olarak da bilinen bu sistemler, farklı tasarımcılar tarafından oluşturulan sistemlere sahiptir ve web sitesinde yayınlanan mesajların okuyuculara ulaştırılması ve kullanıcılar tarafından katkı verilen sitelerdir (Walther ve Jang, 2012: 2). Fakat kullanıcıların web siteleri kullanımında aktif rol oynaması, bu sitelere bağımlılığı arttırmakta önemli rol oynamaktadır.

Web sitesi bağımlılığı, bilgisayar kullanımı ve internet erişimiyle ilgili olarak bozulmaya veya sıkıntıya yol açan, aşırı, kötü kontrol edilen meşguliyetler, dürtüler veya davranışlarla ilişkili ortaya çıkmaktadır. Web sitesi bağımlılığı, depresyon ve sosyal ortamlardan izole olma gibi göstergelerle ilişkilendirilmektedir (Shaw ve Black, 2008: 358).

2. AİLE İÇİ İLETİŞİM

Aile içi iletişim kavramı ele alındığında, bir aile biriminin, insanların bir aile gibi etkileşime girerek kendilerini aile dışı üyelerden farklılaştırdıkları bir süreçle kendisini oluşturması ve böylece kendilerini “aile” olarak tanımlaması durumudur. Bu iletişim yaklaşımıyla, aileyi yapısal olarak biyolojik veya yasal akrabalık bağları ile tanımlamak da kabul edilmektedir (Whitchurch ve Dickson, 1999: 688). Aileyi öncelikle yasal ve biyolojik bağlarla birbirine bağlı bireylerden oluşan bir grup olarak görmek yerine, akademisyenler aileyi giderek artan şekilde bir ev ve grup kimliği duygusu yaratan ve ortak bir tarih ve ortak bir gelecek deneyimleyen bir grup yakın olarak tanımlamaktadır. Bu işlevsel tanım, ailenin sınırlarını açmakta ve araştırmacının analize çeşitli farklı aile türlerini ve formlarını dahil etmesine olanak tanımaktadır (Koerner ve Fitzpatrick, 2002: 71). Aile çocuğun sosyalleşmesini ve dış dünyayla tanışmasını sağlayan ilk yerdir. Çocuk için aile bulunduğu toplumun kurallarını anlamasını ve öğrenmesini sağlayan bir kurumdur. Aile topluma ait olan kuralların ve düzenin taşıyıcısı olarak kontrolü sağlamaktadır (Oktik ve Ünal Reşitoğlu, 2018: 5). Ailedeki uyum, birbirine bağlılık, karşılıklı destek ve bütünlük duygusu, başkalarına saygı ve düşünceli davranışları teşvik eder ve doğru düzenlemeyi artırmaktadır. Kişilerin katılım ve akademik performans daha iyi uyum sağlanmasına ve başa çıkmasına olanak sağlamaktadır (Saleem vd., 2021: 1).

2.1. Aile İçi İletişim Boyutları

Diyalog yönelimi ve uygunluk yönelimi olarak adlandırılan bu boyutlar, aile işleyişinde çok önemli bir rol oynamakta ve aileler için bir dizi davranışsal ve psikososyal sonucu tahmin edebilen ve açıklayabilen bir aile tipolojisi için şablon oluşturmaktadır (Koerner ve Anne, 2002: 38).

Diyalog Yönelimi

Ailelerin, tüm aile üyelerinin çok çeşitli konularda etkileşime özgürce katılma ya teşvik edildiği bir iklim yaratma derecesi olarak tanımlanmaktadır. Bu boyutun en üst noktasında yer alan ailelerde, aile üyeleri, harcanan zaman ve tartışılan konular açısından birçok sınırlama olmaksızın serbestçe, sıklıkla ve kendiliğinden etkileşime girmektedir (Koerner ve Fitzpatrick, 1997:60). Yüksek diyalog yönelimli ailelerde, üyeler zaman ve konu ne olursa olsun birbirleriyle açık, sık ve spontane etkileşimlerde bulunurlar. Düşük diyalog yönelimli ailelerde, üyeler daha az sıklıkla ve çok sınırlı konularda iletişim kurmakta ve nadiren birbirleriyle duygu ve düşüncelerini paylaşmaktadır (Chen vd., 2020: 3). Diyalog yönelimli aileler birbirleriyle iletişimi kuvvetli olan aileler olarak da tanımlanabilmektedir. Bu yüzden aile iletişimi açısından diyalog yönelimi oldukça önemli bir rol oynamaktadır.

Uygunluk Yönelimi

Uygunluk yönelimi, ailelerin tutumlarının, değerlerinin ve inançlarının ortak olduğu ve homojenliğini vurgulayan bir çevre yaratma derecesini ifade etmektedir. Bu boyutun en üst seviyesindeki aileler, inanç ve tutumların tekdüzeliği ile karakterize edilmektedir ve genellikle uyum üzerine odaklanan ve ebeveynlere itaati yansıtan etkileşimlere girmektedir (Koerner ve Fitzpatrick, 1997: 60). Uyum yönelimi yüksek aileler, aile zamanını en üst düzeye çıkarmak için bireylerin programlarının aile üyeleri arasında koordine edilmesi gerektiğine inanmakta ve aile üyelerinin kişisel çıkarlarını aileninkilere tabi tutmasını beklemektedir. Uyum boyutunun alt ucundaki aileler, aile dışındaki ilişkilerin aile ilişkileri kadar önemli olduğuna ve ailelerin, aile yapısının zayıflamasına yol açsa bile, bireysel aile üyelerinin kişisel gelişimini teşvik etmesi gerektiğine inanmaktadır (Koerner ve Cvancara, 2002: 3). Yüksek uyum odaklı aileler genellikle daha “geleneksel” aile yapılarına sahiptir, burada üyeler kaynaşmaya, aile kimliğine ve paylaşılan kaynaklara değer vermektedir. Uyum yönelimi düşük olan aileler, çocukların bireyselliklerinden ötürü övüldüğü ve aile kararları ile ilgili görüşlerini ifade etmeye teşvik edildiği heterojen fikirlere değer verme eğilimindedir. Aile üyeleri kişisel alana, bağımsızlığa ve aile dışındaki ilişkisel bağlantılara değer verdiğinden, düşük uyumlu aileler hiyerarşiden ziyade eşitlikçiliği teşvik etmektedir (Horstman vd., 2018: 3). Sonuç olarak, uyum yöne-

limli ailelerin gençler açısından ne tür sorunlara yol açtığını belirlemek için daha çok araştırmaya ihtiyaç duyulmaktadır.

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmaya ait bilgiler, amaç ve hipotezler, veri toplama araçları, verilerin toplanması, verilerin incelenmesi ve yorumlanması hakkında detaylı bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Amaç ve Hipotezler

Bu çalışmanın amacı; günümüzün en önemli davranışsal bağımlılıklarından biri olan teknoloji bağımlılığının, aile içi iletişimle ilişkisini incelemektir. Aile içi iletişim ve teknoloji bağımlılığı arasında anlamlı bir ilişki elde etmek amaçlanmaktadır. Araştırmanın amacına uygun olarak geliştirilen hipotezle şu şekildedir;

H1: Katılımcıların teknoloji bağımlılığı ile aile içi iletişim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H2: Katılımcıların aile içi iletişim düzeyleri teknoloji bağımlılığını etkilemektedir.

H3: Katılımcıların aile içi iletişimde diyalog boyutu, teknoloji bağımlılığını anlamlı bir şekilde etkilemektedir.

H4: Katılımcıların aile içi iletişimde uyum boyutu, teknoloji bağımlılığını anlamlı bir şekilde etkilemektedir.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini Kırıkkale Üniversitesi Meslek Yüksekokulu'nda bulunan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında 577 kişiye anket uygulanmış 141 tane anket uygun bulunmadığı için analize dahil edilmemiştir. Analize dahil edilen anket sayısı 436'dır. Anketlere geri dönüş oranı %75.5'tir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veriler online (internet) üzerinden anket uygulaması yoluyla toplanmıştır. Veri toplama araçları 5'li likert formundadır. Anket üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde katılımcıların demografik özelliklerini tespit etmeyi amaçlayan sorulara yer verilmiştir. İkinci bölümde ise, Young'ın (1996) İnternet Bağımlılığı Testinde bulunan bağımlılık kriterleri ve Griffiths'in (2005) altı ölçüt barındıran çalışması esas alınarak, Aydın (2017) tarafından oluşturulan Teknoloji Bağımlılığı Ölçeği kullanılmıştır. Teknoloji Bağımlılığı ölçeğinin güvenilirlik düze-

yine göre Cronbach Alpha değeri; sosyal ağ bağımlılığı boyutu için 0,73, anlık mesajlaşma bağımlılığı alt boyutu için 0,78, çevrimiçi oyun bağımlılığı alt boyutu için 0,88 ve web siteleri kullanma alt boyutu için 0,86 bulunmuştur. Ölçeğin tamamının Cronbach Alpha değeri 0,92'dir. Üçüncü bölümde ise, McLeod ve Chaffee (1972) tarafından geliştirilen Ritchie ve Fitzpatrick (1990) tarafından revize edilen ve Erdoğan ve Anık (2018) tarafından Türkçe uyarlama çalışmaları yapılan Aile İletişim Kalıpları Ölçeği kullanılmıştır. Aile içi iletişim ölçeğinin güvenilirlik düzeyine göre Cronbach Alpha değeri; uyum yönelimi boyutu için 0,88, diyalog yönelimi 0,92 bulunmuştur. Ölçeğin tamamının Cronbach Alpha değeri 0,81'dir.

4. BULGULAR

4.1. Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular

Tablo 1. Demografik Özelliklere Dağılım

Cinsiyet	Frekans	Yüzde
Erkek	298	68.3
Kadın	138	31.7
Annenin Öğrenim Durumu		
İlkokul-Ortaokul	275	61.3
Lise	124	28.4
Lisans ve Lisansüstü	37	8.5
Babanın Öğrenim Durumu		
İlkokul-Ortaokul	204	46.8
Lise	150	34.4
Lisans ve Lisansüstü	82	18.8
Günlük İnternet Kullanımı		
1 saatten az	40	9.2
1-2 saat	147	33.7
3-4 saat	155	35.6
5-6 saat	52	11.9
7 saat ve üzeri	42	9.6
Toplam	436	100

Katılımcılara ait demografik bilgiler Tablo 1’de gösterilmiştir. Katılımcıların %68,3’ünü (n=298) erkek, %31,7’sini (n=138) kadınlar oluşturmaktadır. Katılımcılar babalarının eğitim düzeyi açısından bakıldığında, %46,8’i ilkokul-ortaokul, %34,4’ü lise ve %18,8’i lisans ve lisansüstü düzeyinde eğitim aldığı görülmektedir. Katılımcıların babalarının eğitim durumu yüksek oranda ilkokul-ortaokul düzeyinde olduğu görülmektedir. Katılımcılar annelerinin eğitim düzeyi açısından bakıldığında, %61,3’ü ilkokul-ortaokul, %28,4’ü lise ve %8,5’i lisans ve lisansüstü düzeyinde eğitim aldığı görülmektedir. Katılımcıların annelerinin eğitim durumu yüksek oranda ilkokul-ortaokul düzeyinde olduğu görülmektedir. Katılımcılara yöneltilen günlük internet kullanımı ile ilgili soruya %9,2’si 1 saatten az, %33,7’si 1-2 saat, %35,6’sı 3-4 saat, %11,9’u 5-6 saat ve %9,6’sı 7 saat ve üzeri cevabını vermiştir.

Tablo 2. Araştırmada Kullanılan Anketlere İlişkin Güvenilirlik Analizi Sonuçları

	Önerme Sayısı	Cronbach’s Alpha
Teknoloji Bağımlılığı Anketi	25	0,923
Sosyal Ağ Kullanma	6	0,734
Anlık Mesajlaşma	6	0,785
Çevrimiçi Oyun Oynama	6	0,881
Web Sitesi Kullanma	6	0,868
Aile İçi İletişim Anketi	26	0,813
Uyum Yönelimi	11	0,888
Diyalog Yönelimi	15	0,925

Tüketme boyutu dört ifadeyi kapsamaktadır ve Cronbach Alpha değeri 0,598 bulunmuştur. İletişim boyutu altı ifadeden oluşmaktadır ve Cronbach Alpha değeri 0,816’dır. Oluşturma boyutu altı maddeyi kapsamaktadır ve Cronbach Alpha değeri 0,731’dir. Paylaşma boyutu ise beş madde olup Cronbach Alpha değeri 0,761 olarak tespit edilmiştir. Çok boyutlu algılanan sosyal destek ölçeği ise aile, arkadaş ve özel bir insan olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Her bir boyutta toplam dört adet madde bulunmaktadır. Aile boyutunun Cronbach Alpha değeri 0,884, arkadaş boyutunun 0,910 ve özel bir insan boyutunun 0,995’tir. Ölçeğin genel güvenilirlik derecesi (Cronbach Alpha) 0,891 ile güvenilir bulunmuştur.

4.2. Değişkenlere İlişkin Ortalama, Standart Sapma ve Korelasyon Değerleri

Korelasyon analizinde değişkenler arasındaki ilişkiyi gösteren korelasyon katsayısı hesaplanmaktadır. Katsayının 0.30'dan küçük olması zayıf ilişkiyi, 0.30 ile 0.70 arasında olması orta ilişkiyi, 0.70'den büyük olması yüksek ilişkiyi göstermektedir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2008).

Tablo 4. incelendiğinde, teknoloji bağımlılığı ile aile içi iletişim düzeyleri arasında düşük derecede ve pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,229$). H1 "Katkılımcıların teknoloji bağımlılığı ile aile içi iletişim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır" hipotezi kabul edilir.

Tablo 4. Teknoloji Bağımlılığı Düzeyi ile Aile İçi İletişim Düzeyleri Arasındaki İlişkilere Yönelik Korelasyon Katsayıları

Korelasyon testi			
		Teknoloji Bağımlılığı	Aile İçi İletişim
Teknoloji Bağımlılığı	Pearson "r"	1	,229"
	P		,000
Aile İçi İletişim	Pearson "r"	,229"	1
	P	,000	

** .Korelasyon $p=0.01$ düzeyinde anlamlıdır.

4.3. Regresyon Testi

Araştırma Değişkenlerine Ait Araştırmada yer alan teknoloji bağımlılığının aile içi iletişimi ne kadar etkilediğini belirlemek için basit doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Regresyon analizi sonuçlarına tablo da yer verilmiştir.

Tablo 5. Regresyon Analizi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	B	Std. Error	β	t	p	R	R ²	F	p
Teknoloji bağımlılığı	Sabit	1.058	.195		5.432	.000	.229	.052	23.937	.000*
	Aile içi iletişim	.296	.060	.229	4.893	.000				
Teknoloji Bağımlılığı	Sabit	1.107	.105		10.529	.000	.394	.155	79.577	.000*
	Uyum Yönelimi	.303	.034	.394	8.921	.000				

Teknoloji Bağımlılığı	Sabit	2.141	.133		16.148	.000				
	Diyalog Yönelimi	-.043	.038	-.054	-1.137	.000	.054	.003	1.293	.256

Teknoloji bağımlılığı bağımlı değişken, aile içi iletişim, uyum yönelimi boyutu ve diyalog yönelimi boyutu bağımsız değişken kabul edilmiştir. Regresyon modelinde ele alınan teknoloji bağımlılığının aile içi iletişim faktöründen ve uyum yönelimi boyutunda etkilendiği ortaya konulmuştur. Regresyon analizi sonuçlarına göre; diyalog yönelimi boyutunun teknoloji bağımlılığı üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmamaktadır ($p=0.256$). "H3: Katılımcıların aile içi iletişimde diyalog boyutu, teknoloji bağımlılığını anlamlı bir şekilde etkilemektedir." şeklinde kurulan H3 hipotezi reddedilir.

Teknoloji bağımlılığı üzerinde aile içi iletişim faktörünün etkisini ortaya koymak üzere gerçekleştirilen regresyon analizine ilişkin istatistiksel tahminler modelin anlamlı olduğunu göstermektedir ($F=23.937$; $p<0,000$). Aile içi iletişim, teknoloji bağımlılığın toplam varyansın %05'ini açıklamaktadır. Regresyon modelinde, regresyon katsayısının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde; aile içi iletişim faktöründeki artışın, teknoloji bağımlılığını arttırdığı görülmektedir ($t=4.893$; $p=0,000$). "Katılımcıların teknoloji bağımlılığı ile aile içi iletişim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır." şeklinde kurulan H1 hipotezi kabul edilir.

Teknoloji bağımlılığı üzerinde uyum yönelimi boyutunun etkisini ortaya koymak üzere gerçekleştirilen regresyon analizine ilişkin istatistiksel tahminler modelin anlamlı olduğunu göstermektedir ($F=8.921$; $p<0,000$). Uyum yönelimi boyutunun teknoloji bağımlılığı modeline dayalı ilişki de toplam varyansın %39'unu açıklamaktadır. Regresyon modelinde, regresyon katsayısının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde; uyum yönelimi boyutundaki artışteknoloji bağımlılığını arttırdığı görülmektedir ($t=8.921$; $p=0,000$). Bu sonuçlara göre, "Katılımcıların aile içi iletişimde uyum boyutu, teknoloji bağımlılığını anlamlı bir şekilde etkilemektedir." şeklinde kurulan H4 hipotezi kabul edilir.

5. TARTIŞMA

Teknolojinin hayatımızdaki yeri giderek artmaktadır ve bununla birlikte çeşitli kolaylıklar da bize eşlik etmektedir. Fakat getirdiği kolaylıklarla birlikte her birimiz teknolojiye bağımlı hale gelebilmekteyiz. Bireyler Web 2.0 teknolojilerinin hayatımıza girmesiyle artık her türlü etkileşimi sosyal ağlardan sağlayabilir duruma gelmiştir. Bu şekilde kullanıcı katkılı ağlar bizleri bağımlı hale getirebilmektedir. Özellikle teknolojiye daha hakim olan gençlerde tehlikeli sonuçlar doğurabilmektedir.

Teknoloji bağımlılığı ve aile içi iletişim arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan bu çalışmada Kırıkkale Üniversitesi Meslek Yüksekokulu öğrencileri özelinde teknoloji bağımlılığı ile aile içi iletişim arasında korelasyon testi yapılmıştır. Korelasyon testinin sonucunda teknoloji bağımlılığı ile aile içi iletişim arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Ayrıca araştırmanın regresyon analizi sonucuna göre aile içi iletişimin teknoloji bağımlılığını etkilediği sonucuna varılmıştır. Aile içi iletişim boyutlarından uyum yöneliminin teknoloji bağımlılığını pozitif yönde etkilediği tespit edilmiştir. Diyalog yönelimi boyutunun ise teknoloji bağımlılığını negatif yönde etkilediği sonucuna varılmıştır. Bu sonuç, diyalog yönelimli ailelerde teknoloji bağımlılığı düzeyinin azaldığı şeklinde yorumlanabilmektedir.

Literatür incelendiğinde teknoloji bağımlılığını azaltabilmek için sosyal temasları artırmak ve yüz yüze etkileşime geçmenin önemi ortaya çıkmıştır. Aile fertlerinin birlikte geçirecekleri zaman, birbirleri arasında etkileşimi artıracakları gibi sanal dünyada geçirilen süreyi de azaltacakları düşünülmektedir. Yine literatür incelemesinde teknoloji bağımlılığının nedenleri arasında yalnızlık ve sosyal hayattan uzaklaşarak rahatlama yer almaktadır. Teknolojiye bağımlı hale gelen bireylerin özellikle gençlerin ailelerinin bu yalnızlığı gidermede çok büyük önemi vardır. Ebeveynlerin çocuklarıyla doğru ve anlayış çerçevesinde girecekleri etkileşimler internet kullanımını azaltmakta yardımcı olacaktır.

Nitekim aile içinde kurulan iletişim türleri bireylerin hayatlarını birçok yönden etkilemektedir. Koerner ve Fitzpatrick (1997) yaptıkları çalışmada, uyum yönelimi yüksek olan ailelerin fikirlerini sunmaktan kaçındıkları, diyalog yönelimi yüksek olan ailelerin ise fikirlerini sunmaktan kaçınmadıkları sonucuna varmıştır. Erdoğan (2021) yaptığı çalışmada yüksek diyalog yönlü aileler ve düşük uyum yönelimli ailelerde büyüyen çocukların çatışma ile başa çıkma ve problem çözme becerileri daha yüksek düzeyde bulunmuştur. Deniz ve Kazu (2021) tarafından yapılan araştırma sonucunda, öğrencilerin sosyal medya kullanımında ailelerinden gördükleri destek miktarı arttığında daha az sosyal medya kullandıkları tespit edilmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç olarak teknolojiye bağımlı hale gelen toplumlar giderek artmaktadır. Bireylerin ve özellikle genç ve çocukların internet kullanımını yüz yüze iletişimi engellemektedir. Bu durum göz önüne alındığında teknoloji bağımlılığının bir halk sağlığı sorunu olarak kabul edilmesi ve gerekli tedbirlerin alınması gerekmektedir. Özellikle ailelerin çocukları ile iletişim bağlarını güçlendirmeli gerekmektedir. Bu konuda yaptığımız çalışmadan yola çıkarak ailelerin önemini vurgulamak adına ailelere yönelik teknoloji bağımlılığını önlemeye yönelik eğitimler düzenlenmesinde fayda olacaktır.

Yazar Katkı Oranları

Çalışmanın Tasarlanması (Design of Study): TA (%60), ÖS (%40)

Veri Toplanması (Data Acquisition): TA (%60), ÖS (%40)

Veri Analizi (Data Analysis): TA (%60), ÖS (%40)

Makalenin Yazımı (Writing up): TA (%60), ÖS (%40)

Makale Gönderimi ve Revizyonu (Submission and Revision): TA (%60), ÖS (%40)

KAYNAKÇA

- Alrobai, A., Phalp, K. ve Ali, R. (2014). Digital Addiction: A Requirements Engineering Perspective. In International Working Conference On Requirements Engineering: Foundation For Software Quality, 112-118.
- Cemiloglu, D., Arden-Close, E., Hodge, S., Kostoulas, T., Ali, R. Ve Catania, M. (2020). Towards ethical requirements for addictive technology: The case of online gambling. In 2020 1st Workshop on Ethics in Requirements Engineering Research and Practice (REthics), 1-10.
- Chen, M., Rueter, M. A., Anderson, K. N. ve Connor, J. J. (2020). Conversation orientation moderates the relationship between information sharing of medically assisted reproduction and child adjustment. *Family process*, 59(1), 229-243.
- Deniz, E. ve Kazu, H. (2021). Algılanan Sosyal Desteğin Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Medya Tutumlarına Etkisinin Yol Analizi İle İncelenmesi. *Electronic Journal Of Social Sciences*, 20(78).
- Huang, H. ve Leung, L. (2010). Instant Messaging Addiction Among Teenagers: Abstracting From The Chinese Experience. In *Addiction Medicine*, 677-686.
- Horstman, H. K., Schrodt, P., Warner, B., Koerner, A., Maliski, R., Hays, A. ve Colaner, C. W. (2018). Expanding the conceptual and empirical boundaries of family communication patterns: The development and validation of an expanded conformity orientation scale. *Communication Monographs*, 85(2), 157-180.
- Jeong, H., Yim, H. W., Jo, S. J., Lee, S. Y., Lee, H. K., Gentile, D. A. ve Choi, J. S. (2020). Gaming Patterns And Related Symptoms In Adolescents Using Cluster Analysis: Baseline Results From The Internet User Cohort For Unbiased Recognition Of Gaming Disorder In Early Adolescence Study. *Environmental Research*, 182.
- Kaplan, A. M. ve Haenlein, M. (2010). Users of the world, unite! The challenges and opportunities of Social Media. *Business horizons*, 53(1), 59-68.
- Kwon, J. H., Chung, C. S. ve Lee, J. (2011). The Effects Of Escape From Self And Interpersonal Relationship On The Pathological Use Of Internet Games. *Community Mental Health Journal*, 47(1), 113-121.
- Koerner, A. F. ve Fitzpatrick, M. A. (1997). Family type and conflict: The impact of conversation orientation and conformity orientation on conflict in the family. *Communication Studies*, 48(1), 59-75.
- Koerner, A. F. ve Cvanca, K. E. (2002) The Influence of Conformity Orientation on Communication Patterns in Family Conversations, *The Journal of Family Communication*, 2(3), 133-152
- Koerner, A. F. ve Fitzpatrick, M. A. (2002) Toward a Theory Of Family Communication. *Communication Theory*, 12(1), 70-91
- Koerner, F. A. ve Mary Anne, F. (2002). Understanding Family Communication Patterns And Family Functioning: The Roles Of Conversation Orientation And Conformity Orientation. *Annals of the International Communication Association*, 26(1), 36-65.
- Lee, Z. W., Cheung, C. M. ve Chan, T. K. (2021). Understanding Massively Multiplayer Online Role Playing Game Addiction: A Hedonic Management Perspective. *Information Systems Journal*, 31(1), 33-61.
- Newport, C. (2019). Dijital Minimalizm, Çev. Cansel Mavituna, Metropolis Yayınevi, İstanbul.
- Oktik, N. ve Reşitoğlu, H. (2018). Aileyi Anlamak Disiplinler Arası Yaklaşım. Ankara: NOBEL Yayıncılık.
- Rahman, M., Khushbu, S. A. ve Masum, A. K. M. (2021, July). Associative Datamining Survey On Modern Era People's Engagement Of Gaming Addiction. In 2021 12th International Conference On Computing Communication And Networking Technologies (ICCCNT) (Pp. 01-05). IEEE.

- Saleem, S., Zahra, S. T., Subhan, S. ve Mahmood, Z. (2021). Family Communication, Prosocial Behavior and Emotional/ Behavioral Problems in a Sample of Pakistani Adolescents. *The Family Journal*, 10664807211023929.
- Shaw, M., & Black, D. W. (2008). Internet addiction. *CNS drugs*, 22(5), 353-365.
- Schünzel, A., & Traue, B. (2022). Websites. In *Handbuch Methoden der empirischen Sozialforschung* (pp. 1295-1307). Springer VS, Wiesbaden.
- Situmorang, D. D. B. (2021). Expressive Art Therapies For Treating Online Games Addiction In COVID-19 Outbreak: Why Are They Important?. *Ethics, Medicine, And Public Health*, 18, 100691.
- Uslu, M (2021). Türkiye’de sosyal medya bağımlılığı ve kullanımı araştırması. *Turkish Academic Research Review*, 6(2), 370-396.
- Valencia-Ortiz, R., Cabero-Almenara, J. ve Ruiz, U. G. (2021). Perception Of Trainers And Students On The Measures To Be Taken To Solve The Addiction Of Young People To Social Networks. *Digital Education Review*, (39), 141-158.
- Walther, J. B., & Jang, J. W. (2012). Communication processes in participatory websites. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 18(1), 2-15.
- Wang, C., Zhang, J. ve Lee, M. K. (2021). Time Flies When Chatting Online: A Social Structure And Social Learning Model To Understand Excessive Use Of Mobile Instant Messaging. *Information Technology & People*.
- Whitchurch, G. G. ve Dickson, F. C. (1999). Family communication. In *handbook of marriage and the family* (pp. 687-704). Springer, Boston, MA.